

SRANI VRT

Ko jablane in hruške odcveto, poškropimo listje in nastavek z 2% žvepleno-apneno brozgo z dodatkom 300 g aresiba ali pa z ½% nospraisitom. To škropljenje čez dva do tri tedne ponovimo, da obvarujemo listje in plodove pred škoričkom ter ugonobimo jabolčnega zavijača in razne gosenice.

Majnika skrbimo, da bodo drevesni kolobarji zrahljani in brez plevela. Letos posajeno drevje v primeru suše izdatno zalivamo. Na mladem drevju pazimo, da se na poganjkih in listju ne razpasejo listne uši. Pokončujemo jih s škropljenjem z 1-1½% raztopino tobačnega izvlečka in mazavega mila. Kjer se je na poganjkih jablan pojavila jabolčna plesen, jih odrezujemo in sežigamo. Ose in sršeni napravijo na poletnem in jesenskem sadju, zlasti hruškah, občutno škodo. Zato jim nastavimo že sedaj lovilnike, da

polovimo njihove samice. Kdor ima urejeno gnojišče in gnojnico na razpolago, naj med in po končnem cvetju drevje z njo gnoji. Na 1 hl gnojnice je dobro dodati ¼-¾ kg superfosfata. Da pride čim več gnojnice v zemljo v območje korenin, napravimo pod in med drevjem z železnim drogrom do ½ m globoke luknje, v katere se gnojnica porážubi in nudi takoj učinkovito hrano. Koder se obeta dobra sadna letina, je treba še sedaj skrbeti za drevesne podpore, da jih bomo imeli pravočasno pri rokah.

Pri precepljenem drevju privezujemo žlahtne poganjke na palčice, da jih ne polomi veter. Roparje, ki se nahajajo v bližini spojišča, odstranujemo, da ne bodo ovirali žlahtnih poganjkov v razvoju. Zimske vezi na mladem drevju morajo biti čimprej prenovljene, da ne bodo zarezovale v debla.

VINOGRAD

V začetku meseca majnika je mogoča še pozeba v vinogradu. Zato v nižjih legah, kjer je trsej morebitnemu poznemu mrazu močnejše izpostavljeno, z vezjo šparonov ne bomo hiteli. Pač pa lahko vežemo šparone v višjih legah. Razvoj poganjkov je letos tako nagel, da bomo morali zaradi tega z deli v vinogradu pohiteti in vez šparonov čimprej končati.

Tako po vezi šparonov bomo pričeli tam, kjer smo zimsko kop opravili jeseni ali pozimi, s prvo letno kopjo. Posebno je potrebna ta kop letos, da ohranimo v čim večji meri v zemlji zimsko vlago. To dosežemo ravno s tem, da držimo zemljo na površini rahlo. Poleti bomo zato kopali le plitvo, ne smemo pa spraviti vlažnejših spodnjih plasti zemlje na površino, ker bi se nam tam izsušila.

Ako se bo razvijala trta tako naglo naprej, kakor se je razvijala sedaj, bomo pričeli proti koncu meseca tudi že z mandanjem (pletvijo) mladice. Pri tem delu pazimo, da odstranimo vse pregošte poganjke na trsu, ki niso rodovitni in katerih ne potrebujemo kot nadomestni les za drugo leto. Pri izbiri

poganjkov iz starega lesa, ki jih bomo potrebovali kot nadomestni les pri rezi v prihodnji pomladi, moramo biti strogi in izbrati take poganjke, ki stojijo na mestu, kjer nam bo potem mogoče vzgajati znova trs ali trsne dele. Pletev mladice na trsu, ki so odveč, opravimo najboljše takoj, ko so mladice primerno razvite, da lahko razlikujemo med rodovitnimi in nerodovitnimi mladiciami. Ako opravljamo to delo obenem s prvo vezjo mladice, morajo biti mladice seveda tudi primerno dolge za vez. Opraviti pa moramo to delo nekaj časa pred cvetenjem, ker bi lahko nenkratna močna odstranitev večjega števila mladice povzročila motnje v prehrani vinske trte, ta pa osipanje cvetja. Obenem odstranimo pri pletvi mladice tudi vse poganjke iz podlage.

Kakor kaže po sedanjih vremenskih razmerah in po sedanjem stanju vinske trte, bomo morali pričeti letos tudi zgodaj s škropljenjem proti peronospori. Ako bomo imeli pri sedanji toplini izdatnejše padavine — kar je verjetno — in ker je listje že močno

razvito, bi zimski trosi te bolezni kmalu mogli okužiti vinsko trto. Zato si moramo najprej preskrbeti potrebno škropivo, vinarstvo in vremenske prilike pa skrbno opazovati, da ne bomo zamudili pravega časa škropljenja. Zaradi izrednih razmer letos ne bo modre galice za zatiranje peronospore, pač pa bomo dobili nadomestilna sredstva, ki so se po večletnih poskusih dobro izkazala in je bil uspeh dovoljen. Vendar bo uspeh popoln le, če se bomo držali istih smernic kakor pri modri galici, to je da bomo pravočasno škropili, da bomo škropivo pravilno pripravili in da bomo pravilno škropili.

Škropiti je treba o pravem času, da se prepreči prvo okuženje vinske trte. Ta čas je pri nas ponavadi od 18. maja do konca meseca, ko je toplota zraka 13° C. Drugo škropljenje se mora izvršiti 10—12 dni pozneje, tretje pa takoj po cvetenju. Poškropiti se morajo vsi zeleni deli trte, posebno spodnja stran listov, kjer je okužba največja, pa tudi cveti in pozneje grozdi. Uporabljati se mora razpršilec z zelo tanko luknjo, tako da pride škropivo na trto v fini tanki megli, ne pa da bi se trta obliła. Če bomo to upoštevali, bo uspeh z nadomestnimi sredstvi popoln.

Nadomestna sredstva so: 1. *Ramato*, ki ga raztopimo 1 kg v leseni golidi, kjer je 80 l vode. Raztopini se doliva apneni belež med stalnim dobrim mešanjem. Med tem se mora brozga večkrat preizkusiti z belim fenolftaleinskimi papirjem, dokler ne postane rdeč. Nato se raztopini po potrebi dolije še vode do 100 l. 2. Drugo sredstvo je *Ramital*. V leseni golidi z 10—15 l vode se pomeša 1 kg sredstva z vodo na ta način, da zmes dolgo mešamo, nato pa mešanico prelijemo v drugo posodo, kjer je 85—90 l vode, pa ves čas močno mešamo. Če bi ostalo kaj sredstva v mali golidi, ga oplaknemo z vodo in vlijemo v veliko posodo. Sredstvo mora biti povsem enakomerno pomešano. Preden se napolni škropilnica, se brozga dobro strese. Apna ni treba dodajati. 3. Tretje sredstvo je *žvepleno-bakreni prah* (zmes prahu in modre galice), ki služi za zatiranje peronospore in oidija. Uporablja se 1% raztopina. Ta prah se raztopi v posebni posodi, kjer je 50 l vode in se da na 100 l vode 1 kg prahu. V drugi posodi se pa raztopi ¼ kg prašnega apna. Raztopina apna se nato doliva, med neprestanim dobrim mešanjem, raztopini žvepleno-bakrenega prahu.

POLJE IN TRAVNIK

Letos je mesec mali traven izredno suh in topel. Rast je zaradi toplote bujno napredovala, kolikor jo ni zadrževala suša. Posadili smo že vse spomladanske pridelke razen fižola, katerega sadimo prve dni maja. Fižolu bomo tudi letos in še posebno letos odmerili veliko površino, ker ga bomo nujno potrebovali za prehrano. Ob pomanjkanju druge beljakovinske hrane je fižol še posebno odlično hranilno sredstvo. Tega naj noben posestnik ne pozabi in naj fižolu res odmeri kolikor se le da velike ploskve.

Nizki fižol je najbolje saditi kot vmesni sadež med krompir, in sicer na ta način, da vsako četrto ali peto vrsto zasadimo namesto s krompirjem pač s fižolom. Razdalja v vrstah med fižolovimi rastlinami naj znaša 15—20 cm. Ob taki razsvitvi fižola med krompirjem ni otežkočeno obdelovanje krompirja, jeseni tudi lahko fižol porujemo, ne da bi pri tem poškodovali krompirjev nasad. Sajenje fižola v krompirjeve vrste ni priporočljivo, ker je obdelovanje krompirja in spravljanje fižola na ta način preveč otežkočeno. Kvečjemu je še dopustno, da se sadi fižol vzdolž krompirjeve njive, če ga že bomo sadili v krompirjeve vrste same.

V majniku nas čaka veliko dela pri oskrbovanju poljskih sadežev. Krompir bomo prvič okopali, kakor hitro se pokažejo vrste, da zrahljamo skorjo, ki se je napravila zaradi dežja in da očistimo nasad nadležnega

plevela. Iz istih razlogov se priporoča, da se krompir še v drugič okoplje, in ko so rastline 13 do 16 cm visoke, začnemo z osipavanjem; pri tem delu je najbolje, da uporabljamo osipalne pluge. Zelo važno je okopavanje pri pesi in koruzi. Tu velja načelo, da čim večkrat nasad okopljemo, tem večji in zadovoljivejši bodo pridelki. Kakor hitro pade za okopavanjem dež, moramo to delo takoj ponoviti, ker ne smemo dopustiti, da bi se njive zaplevelile in da bi se zgornja plast zemlje strdila. Pri drugem okopavanju naj razredčijo posestniki pregoste nasade krmilne pese, in sicer na razdaljo 40—50 cm rastlino od rastline. Na prazna mesta v vrste pa je posaditi rastline, da je nasad strujen in izenačen. Razredčevanje naj se vrši čimprej, ker ruvanje večjih in starejših pesnih grmušljav lahko poškoduje tudi one rastline, ki so določene za nadaljnjo rast in pridelok. Pri koruzi se redčijo rastline v vrstah na 40 do 50 cm razdalje. Na enem mestu je pustiti le eno rastlino, in sicer najmočnejšo od vseh ozelenelih. Pri nas ni v navadi, vendar pa se na splošno priporoča, da se vse okopavine v desetih dneh po setvi, pred ozelenitvijo, prevlečejo z lahko brano, katerega zrahlja in prezračuje zemljo ter že v kalii uniči rastoči plevel.

Pomladanska dela na travnikih so se letos zaradi ugodnega vremena prav dobro izvršila. Toda trava slabo raste, ker je zemlja suha in so noči hladne. Ker sta bila sušec

in mali traven suha, zato letos ni pričakovati bogate košnje, nasprotno, bati se je pamanjkanja krme. Posebno po hribih je trava že kar rjava in živinorejci so v budih stiskah, ker jim je seno že pošlo, trava je pa še malo kje tako porasla, da bi jo mogli kositi. Vzlic temu so nekateri k temu primorani, četudi je to za košnjo sena škodljivo. Na travnikih, ki so dovolj vlažni in je trava že precej visoka, se bo že lahko paslo, kar travišču ne bo v škodo. Nekoliko poteptana in obžrta trava se namreč gosteje obraste. Toda predolgo ne smemo pasti na istem prostoru. Če bo vreme tako ugodno, tedaj jih bomo po košnji ob dežju polili z gnojnico, da bo druga košnja bogatejša. Sicer pa v tem mesecu na traviščih ne bomo imeli mnogo posla.

Obnavljanje travnikov

Karel Škoberne.

Seme travne mešanice sestavljamo z ozirom na talne in podnebne razmere ter lastnosti trav in detelj različno.

Za stalne travnike, težko zemljo ali senčne položaje, zmešamo za 1 ha sledeče vrste in množine deteljnega in travnega semena:

Za en hektar domače detelje je treba 1.44 kg, bele detelje 0.72 kg, švedske detelje 1.26 kg, pasje trave 2.16 kg, francoske pahovke 5.40 kg, angleške ljuljke 2.52 kg, travniške bilnice 9.36 kg, mačjega repa 3.96 kg, lisičjega repa 3.60 kg, rdeče bilnice 1.44 kg, travniške latovke 3.42 kg, visoke (bele) šopulje 0.72 kg; skupaj 36 kg.

Za stalne travnike na lahki, suhi zemlji in sončnem položaju zmešamo za en hektar sledeče vrste in množine deteljnega in travnega semena:

Za en hektar bele detelje je treba 0.54 kg, rožičaste nokote 1.26 kg, hmeljne lucerne 2.34 kg, pasje trave 4.86 kg, francoske pahovke 15.48 kg, travniške bilnice 2.16 kg, mačjega repa 1.08 kg, angleške ljuljke 3.42 kg, travniške latovke 2.52 kg, rdeče bilnice 1.08 kg, zlatega ovsca 1.26 kg; skupaj 36 kg.

Za pašnike na lahki, suhi zemlji ali sončnem položaju zmešamo za en hektar sledeče vrste in množine deteljnega in travnega semena:

Za en hektar bele detelje je treba 0.90 kg, hmeljne lucerne 2.16 kg, rožičaste nokote 2.16 kg, pasje trave 3.24 kg, travniške bilnice 4.68 kg, mačjega repa 2.34 kg, angleške ljuljke 10.80 kg, travniške latovke 7.20 kg, rdeče bilnice 1.44 kg, zlatega ovsca 1.08 kg; skupaj 36 kg.

Za pašnike na težki zemlji ali senčne položaje zmešamo za površino enega hektara sledeče vrste iz množine deteljnega in travnega semena:

Za en hektar bele detelje je treba 0.72 kg, švedske (hibridne) detelje 0.72 kg, pasje trave 1.80 kg, travniške bilnice 7.92 kg, mačjega repa 2.16 kg, lisičjega repa 1.44 kg, angleške ljuljke 10.08 kg, pasjega repa 2.88 kg, visoke

(bele) šopulje 1.44 kg, travniške latovke 5.40 kg, rdeče bilnice 1.44 kg; skupaj 36 kg.

Za travnike, ki so bolj vlažni ali barskega tipa, zmešamo za površino enega hektara sledečo mešanico travno-deteljnega semena:

Za en hektar domače detelje je treba 0.72 kg, bele detelje 0.72 kg, švedske (močvirske) detelje 2.34 kg, močvirske nokote 1.44 kg, pasje trave 1.98 kg, francoske pahovke 7.20 kg, travniške bilnice 7.20 kg, mačjega repa 4.68 kg, angleške ljuljke 2.52 kg, travniške latovke 3.60 kg, pasjega repa 2.88 kg, visoke (bele) šopulje 0.72 kg; skupaj 36 kg.

Gornje mešanice so navedene zato, da si že takoj sedaj lahko izberemo, katero od teh bomo uporabili na zemljišču in položaju, kjer nameravamo travnik ali pašnik obnoviti, pomladiti ali popraviti, da v ta namen tudi pravočasno nabereimo potrebno množino travnega in deteljnega semena in da z nabiranjem ne zamudimo.

Koruza, fižol in buče skupaj na isti parceli

Kdor ima količkanj zemlje, si skuša na njej pridelati čim več hrane zase in svojo družino. Za človeško prehrano so v največji meri potrebne škrobne snovi, beljakovine in maščobe. S škrobom nas oskrbujejo žitarice in krompir, beljakovine in maščobe dobivamo največ od živali (mleko, meso, jajca, mast), v manjši meri jih pridelujemo na polju.

Škrob, beljakovine in maščobo lahko pridelujemo na isti parceli, če sadimo koruzo, vmes pa fižol in buče. Koruza dá od vseh naših žitaric pri nas največji pridelek zrnja, fižol vsebuje mnogo beljakovin in nam do neke mere lahko nadomešča meso, bučne pečke pa imajo v sebi izvrstno namizno bučno olje. Škoda le, da pri nas to olje v glavnem požro prašiči. Vse premalo pridelujemo buče zato, da bi si izboljšali prehrano z oljem domačega pridelka. Za svinje itak ostane bučno meso in po izprežanju olja iz pečk tudi dobre bučne pogače.

Koruza, fižol in buče prav dobro uspevajo v medsebojni družbi. Vse tri zahtevajo enako zemljo, globoko, čisto, rahlo in toplo ter dobro zagnojeno; vsem trem tudi strežemo z enako obdelavo. Koruza požene svoje korenine na globoko, posebno pa peščenji zemlji in tako dobiva vlago in hrano iz nižjih plasti. Steblo pa požene rastlino do dva metra visoko. Vse prostor pod koruzo ostane tako rekoč prazen in ga prav dobro izrabi nizki fižol in buče. Če koruza le ni preveč gosta, pušča do vmesnih kultur dovolj sončnih žarkov, ki jih te rabijo za svojo rast. Fižol naredi le malo korenin in izrablja samo vrhnje plast zemlje, nič v škodo koruzi. Nasprotno! Fižol ima kakor detelje, to dobro lastnost, da s pomočjo posebnih bakterij na koreninah zbira iz zraka dušik ter tako zemljo bogati na tem najdragocenejšem gnojilu, ki prihaja v dobro tudi koruzi. Zemlja pod koruzo

ostane bolj in dalj časa rahla, skorja se ne napravi tako hitro, kar posebno koristi fižolu.

Buče s svojo plazečo naravo koruze ne ovirajo, kakor tudi koruza ne buč. Bolj so buče napoti fižolu, ker ga s svojimi širokimi listi lahko popolnoma zasenčijo. Zato le tu pa tam med koruzo napravimo gredice za buče in tam okoli fižola ne sadimo. Pri razvoju buč je treba trte speljati v vrstah po dolgem, da ne ovirajo obdelave.

Koruzo zahteva dobro zagnojeno zemljo, posebno veliko hlevskega gnoja. Tudi buče uspevajo le na močno zagnojeni zemlji. Če hočemo oboje skupaj pridelovati in še fižol povrhu, je seveda treba toliko bolj zagnojiti. Gnojimo s hlevskim gnojem in zaradi fižola dodamo kalijeve soli. Zemljo je treba držati stalno rahlo, po vsakem večjem dežju je treba okopati. Plevelu ne smemo pustiti, da bi kradel tej družbi hrano, vodo in sonce.

Največ sadimo razne domače sorte. V zadnjih letih so ponekod začeli saditi iz Italije uvožene koruzne sorte, imenovane činquantini. Pri nas dobro uspeva, daje nekaj manjši

ŽIVINOREJA

Ta mesec bomo začeli pasti živino. Ko trava zraste za ped visoko, že lahko spustimo živino na pašnik. Živino že sedaj pripravljamo za pašo. Hleve odpirajmo, da se prezračijo in da se živina privadi nižji toploti, ker bo v mesecu maju še hladno, kar bi utegnilo škoditi živini na paši, če ne bi bila že kolkor toliko navajena na nižjo toploto. Govedu po potrebi obrežemo parklje in ga očistimo morebitnega mrčesa. Živino tudi večkrat spuščajmo ven, da se sprehodi in na ta način utrdi ter privadi zunanji toploti.

Prehod s suhe krme na zeleno mora biti postopen, paša oziroma zelena krma mora le polagoma zamenjati suho zimsko krmo. Če nimamo pašnika, začnimo krmiti s svežo krmo, ki jo v začetku mešamo s slamo. Zelena krma je zelo zdrava, poveča mlečnost krav in sploh ugodno vpliva, posebno na razvoj mladih živali. Živino pasemo samo na suhih pašnikih, nikakor pa ne na močvirnih. Mokri travniki ne dajo dobre trave in so tudi nezdravi. Mlado živino, ki se še ni pasla, spuščamo na pašnike, da se navadi pasti. V začetku ta mladina ne dobi dovolj hrane na pašniku, zato jo moramo po paši v hlevu še dokrmiti.

Tudi za svinje je zelena krma zelo važna. Če nimamo posebnih pašnikov za svinje, jim pokladamo svežo, mlado travo ali deteljo, ker ostarelo ne žre. Pokladajmo jo kar v teka-lišču.

Za piščance skrbimo, da bodo imeli vedno dovolj raznovrstne, predvsem beljakovinske hrane in sveže vode. Ko se piščanci zvalijo,

pridelek od domačih sort, ker je zrnje manjše, moka pa je boljše. Največji pridelek dajejo križanci raznih sort v prvi generaciji. Pri koruzi lahko križance pridelava vsak sam in ta enostavni postopek za povečanje pridelka koruze priporočamo vsem: Sorto, ki jo določimo za seme, posadimo na enem delu poseva, kolikor pač rabimo semena za prihodnje leto, in sicer jo posadimo v vsako drugo vrsto, vmesne vrste pa je posaditi s kakšno drugo, po možnosti bolj pozno sorto.

Ko odžene sorta, določena za seme, metlice, jih je treba porezati. Ko bodo kmalu nato dozoreli ženski cvetovi, se bodo morali oploditi s cvetnim prahom druge sorte. Tako križanje dá za prihodnje leto izvrstno seme; križanci dajejo od vseh čistih sort dosti večji pridelek.

Tudi fižola je vse polno sort. Največ sade ribničana, ki je v rodu še najbolj stalen; dober je tudi prepelčar (nizki kokos) in mandalon. Za slabšo zemljo in za med koruzo pa je posebno priporočljiva bela fižolica. Zaradi svoje skromnosti daje od vseh drugih sort največje pridelke. L.

jim prvih 24 ur ne damo hrane, potem jim damo pesek in vodo, kašo, proso, krušne drobtine, pozneje žitni zдроб, nasekljane koprive, špinacije in nazadnje celo zrnje. Ko so piščanci stari par tednov, jim damo tudi mehko krmo, ki jo napravimo, če zmesimo žitni zдроб z dodatkom kostne in ribje moke. Dokler piščancev ne pustimo ven, jim damo tudi peska za brskanje. Namesto vode jim damo tudi kislega mleka, ki je za piščeta zelo zdravilno. Po enem tednu piščance že lahko spustimo s kolkjo ven, da si tam s kolkjo iščejo hrane.

Drevje naših gozdov

Med listovci so po naših krajih največji bukovi in hrastovi gozdovi. Precej je tudi kostanja, jelše, jesena in javorja, manj bresta, akacije, lipe in oreha.

Bukev je po naših gozdovih zelo razširjena, tvori pa tudi velike bukovke gozdove. Raste do 1250 m nadmorske višine in uspeva po hribovitih tleh. Ljubi apnenasta, na rudninskih snoveh bogata tla. Čim milejše je podnebje tem hitreje raste, ker ji ugaja toplota. Za svetlobo ni natančna, enako dobro pogreša vlago. Močne korenine se prilagode razmeram in so globoke v globoki zemlji in kratke ter na vse strani razpredene, če je prstj malo. Zaradi močnih korenin je bukev jako odporna pred nevihtami in snegom. Bukov les imamo navadno le za kuriivo.